

MERDEKA

Nr 76 - juni 2019

ÖSTTIMOR

Information

Val i Indonesien

Den 17 april hölls val i Indonesien. Ett val som beskrivits som det mest omfattande som någonsin hållits under en dag. Fler än 190 miljoner röstberättigade skulle välja inte bara president och vice-president samt ledamöter av det nationella parlamentet utan också representanter i regionala parlament. På det hela taget gick valet lugnt till och något omfattande valfusk har inte rapporterats från trovärdiga källor. Valkampanjerna var stundtals hätska, men de präglades inte av politiskt våld som i många andra länder. Däremot rapporterades det att inte mindre än 270 personer dog i samband med valet, men det handlade främst om valarbetare som avled p.g.a. stress kopplad till det enormt hårda arbetet med att få logistiken kring det komplicerade valet att fungera.

Att det alls hålls relativt fria och rättvisa val i Indonesien är naturligtvis en stor framgång. Landet var under flera decennier en brutal diktatur där president Suharto styrde med hjälp av militären. När Suharto 1998 tvingades bort från makten till följd av en djup ekonomisk kris och omfattande folkliga protester inleddes en demokratiseringsprocess. Till mångas förvåning etablerades ett relativt demokratiskt politiskt system med fria val, oberoende media och civilsamhälle, och någorlunda respekt för grundläggande politiska fri- och rättigheter. Men de demokratiska bristerna var ändå många. Den gamla eliten lyckades i stor utsträckning behålla makten. Radikala muslimska

krafter fick ökat inflytande. I Aceh infördes till och med sharia-lagstiftning. Och i Väst-papua fortsatte förtrycket och övergreppen mot lokal-befolkningen. Under det senaste decenniet har det dess-utom skett en allmän tillbakagång när det gäller politiska fri- och rättigheter. Men principen om regelbundna, allmänna och fria val tycks ändå ha fortsatt starkt stöd.

Joko Widodo-Prabowo Subianto

I presidentvalet, som av naturliga skäl fått mest uppmärksamhet, stod valet mellan den sittande presidenten Joko Widodo (Jokowi) och utmanaren Prabowo Subianto. Resultatet blev som väntat en seger för den sittande presidenten. Jokowi skiljer sig från andra politiska ledare i Indonesien genom att inte ha några direkta kopplingar till Suhartoregimen. Han har en bakgrund som möbelhandlare, gjorde politisk karriär som guvernör i sin hemstad Solo på centrala Java och sedan som guvernör i huvudstaden Jakarta. Han fick rykte om sig att vara en ung och okonventionell politiker som fick saker och ting gjorda. När han ställde upp i presidentvalet 2014, som han vann med knapp marginal över Prabowo, fanns stora förhoppningar på verkliga politiska reformer. Han hade stort stöd av många civilsambandsorganisationer som såg en möjlighet att stärka demokratin och respekten för mänskliga rättigheter.

Fortsättning på sidan 3

**Nyheter från Östtimor,
Västpapua, Aceh och Indonesien**

Fortsättning från sidan 1

Men många av dem har blivit besvikna på Jokowi regering. Fokus har legat på ekonomisk utveckling – inte demokrati och mänskliga rättigheter. Gamla militärer har fått stort inflytande på politiken och regeringen har infört lagar som begränsar demokratiska fri- och rättigheter och använt sig av rättsväsendet för att komma åt politiska motståndare. Trots det är Jokowi fortfarande populär bland många i medelklassen. Men han har inte något starkt stöd bland Jakartas fattiga befolkning som fått sina hem förstörda i samband med olika ”utvecklingsprojekt”.

Prabowo representerar den gamla makteliten under Suhartodiktaturen. Han är pensionerad general, tidigare gift med Suhartos dotter, hans bror är en av landets förmögaste kapitalister och Prabowo själv är superrik. Trots det har han, likt Donald Trump, lyckats framställa sig själv som en representant för vanligt folk mot en korruperad elit. I sin populistiska valkampanj använde Prabowo sig av en slogan direkt lånad från Trump: ”Make Indonesia great again!” Han anklagas för att vara ansvarig för mycket grova brott mot mänskliga rättigheter bland annat i Östtimor och inte minst som chef för Kopassus, en speciell elitstyrka inom armén som låg bakom många försvinnanden och mord på demokratiaktivister 1997-98. Även om han inte själv har någon stark muslimsk profil har han lierat sig med konservativa islamistiska krafter som vill driva Indonesien i riktning mot en islamisk stat.

Som kandidat till posten som vice-president valde Jokowi den konservativa muslimske ledaren Maruf Amin. Jokowi har av sina politiska motståndare anklagats för att inte vara tillräckligt muslimsk och valet av kampanjpartner måste ses som ett taktiskt drag för att öka stödet bland muslimska väljare. Prabowo valde att kampanja med den superrike affärsmannen Sandiaga Uno, som även är vice-guvernör i Jakarta. Det fanns få sakpolitiska skillnader mellan kandidaterna i presidentvalskampanjen. På ett retoriskt plan betonade båda ekonomisk utveckling och social rättvisa.

I valet till det nationella parlamentet ställde 16 partier upp. Störst blev det nationalistiska PDI-P (Jokowis parti) med knappt 20 % av rösterna. Näst störst blev Prabowo parti Gerindra med knappt 13 %, tätt följt av Golkar som var det dominerande partiet under Suhartoregimen. Det finns inte några framträdande ideologiska eller sakpolitiska skillnader mellan de politiska partierna i Indonesien. Det finns inga tydliga vänsteralternativ, inga direkta motsvarigheter till europeiska socialdemokrater, gröna eller vänsterpartier. Islams roll i politiken är den viktigaste skiljelinjen. De flesta partierna är emot en islamisering av den indonesiska politiken. PDI-P är tydligast med denna hållning. De partier som förespråkar en starkare politisk roll för islam fick sammanlagt inte mer än ca 13 % av rösterna. Sju av de sexton partierna som ställde upp i valet fick

inga mandat, däribland det nybildade Indonesiska Solidaritetspartiet (PSI) som hade en mer ungdomlig och socialliberal framtoning än övriga partier.

Vad händer efter valet?

Något som är mycket bekymmersamt för den sköra indonesiska demokratin är att Prabowo och en del av hans anhängare vägrar att acceptera valresultatet. När landets valmyndighet den 21 maj tillkännagav det officiella valresultatet som innebar att Jokowi segrat med 55,5 % av rösterna mot Prabowo 44,5 % utbröt våldsamma protester i Jakarta. Sex personer uppgavs ha dödats och över 200 skadats.

En förutsättning för att demokratin ska fungera är en bra regering som respekterar demokratiska spelregler. Men lika viktigt är att det finns en bra och konstruktiv opposition som också respekterar det demokratiska politiska systemet och granskar regeringens maktutövning. Tyvärr saknar Indonesien uppenbarligen denna konstruktiva och demokratiskt inriktade opposition. Att vägra acceptera resultatet av ett val som av alla seriösa inhemska och internationella bedömare anses ha gått korrekt till underminerar förtroendet för det demokratiska systemet. Det är dock inte förvånande att presidentvalets förlorare reagerar som de gör. Prabowo kampanj byggde på en allians mellan två politiska grupperingar som egentligen inte har så mycket mer gemensamt än sitt förakt för den liberala demokratin: den gamla makteliten från Suhartodiktaturen och muslimska extremister. Protesterna mot resultatet av presidentvalet handlar förmodligen mest om ett maktspel där Prabowo vill försäkra sig om politiskt inflytande för sina allierade och kanske få garantier för att hans egna ekonomiska intressen inte ska hotas. Det är troligt att dessa protester kommer att avta. Men de radikala islamisterna har kapacitet att mobilisera relativt stora grupper till demonstrationer och vi kommer säkert att få se mer av gatuprotester i Jakarta under den kommande mandatperioden.

Frågan är hur Jokowi regering kommer att bemöta den i grunden antidemokratiska oppositionen. Risken är stor att regeringen kommer att använda sig av odemokratiska medel för att bekämpa sina politiska motståndare. Det finns flera exempel på detta redan under Jokowi första presidentperiod.

När en demokratiskt vald regering väljer att använda sig av odemokratiska metoder för att bekämpa politiska motståndare undergrävs demokratin. Under det senaste decenniet har vi bevittnat en global tillbakagång för demokratin. I de flesta fall har det inte handlat om militärkupper där demokratiska regeringar avsatts utan om gradvisa förändringar i antidemokratisk riktning, ofta genomförda av demokratiskt valda politiker. Indonesien är tyvärr en del av detta mönster.

Anders Uhlin

Stöd människorna i Västpapua och Östtimor! Bli medlem i Föreningen ett Fritt Papua eller Östtimorkommittén.
Skicka in medlemsavgift till plusgirokonto 4 19 12 84-1 respektive 1 81 92-5.
